

УДК 37.016
ББК 74.262.5
Е61

Серія «Енциклопедія цікавинок»
Заснована 2015 року

Е61 **Енциклопедія цікавинок. Матеріали до уроків економіки.** /
Укладачі Н. М. Данильченко, Л. М. Пужайчерета — Х. Вид. група
«Основа», 2016. — 288 с. : табл., схема. — (Серія «Енциклопедія
цікавинок»).

ISBN 978-617-00-2565-4.

Знання й розуміння економічних законів відкриває широкі можли-
вості для прискореного розвитку економіки і суспільства в цілому, а сві-
доме використання законів бізнесу стимулює підприємництво .

Про відкриття в економічній науці, про рекорди мікро- і макроеконо-
міки, про цікаві факти з історії бізнесу, про найбільш успішні бізнес-про-
екти, про відомі бренди, про найбагатших людей світу, про незвичайні
професії, про дивні податки та ще багато про що йдеться в цьому посібнику.

Навчально-методичний посібник містить добірку цікавих пізнаваль-
них текстів, статистичних даних в діаграмах та схемах для використання
на уроках економіки, у виховній та позакласній роботі.

Для вчителів економіки, учнів та їхніх батьків.

УДК 37.016
ББК 74.262.5

ISBN 978-617-00-2565-4

© Данильченко Н. М.,
Пужайчерета Л. М., укладання 2016
© ТОВ «Видавничка група «Основа»», 2016

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Тема

1

Взаємозв'язки економічних процесів
та явищ. Обмеженість ресурсів 5

Тема

2

Раціональна економічна поведінка
споживача та виробника 33

РОЗДІЛ II. РИНКОВА ЕКОНОМІКА

Тема

3

Попит, пропозиція, ринкова ціна та гроші
у функціонуванні економіки 70

Тема

4

Ринки виробничих ресурсів
та доходи в ринковій економіці 97

Тема

5

Підприємницька діяльність 125

РОЗДІЛ III. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ЯК ЦІЛЕ

Тема

6

Загальні результати національного виробництва .. 204

Тема

7

Економічні коливання, безробіття та інфляція 225

Тема

8

Державне регулювання економіки 235

РОЗДІЛ IV. СВІТОВА ЕКОНОМІКА

Тема

9Міжнародна торгівля, валютні відносини,
рух капіталів між країнами 253

Тема

10

Переваги та загрози глобалізації 261

РОЗДІЛ V. ТЕСТИ ТА ВІДПОВІДІ ДО НИХ 269

Розділ I. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

Тема

1

Взаємозв'язки економічних процесів та явищ. Обмеженість ресурсів

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Таблиця 1

Основні етапи розвитку економічної теорії

Теоретична школа	Представники	Основні положення
Меркантилізм	Ж.-Б. Кольбер, Т. Ман, А. Монкретьєн («Трактат політичної економіки», 1615 р.)	Багатство нації — золото; його джерелом є зовнішня торгівля. Практичні рекомендації: ввозити в країну якнайменше товарів, а вивозити якнайбільше, тоді до країни надходить золото. Держава має заохочувати розвиток виробництва й зовнішньої торгівлі
Фізіократи (від грец. <i>фізис</i> — «природа» і <i>краткое</i> — «влада», тобто «влада природи»), XVIII ст.	Ф. Кено («Економічні таблиці», 1758 р.), А. Тюрго	Джерело багатства нації — сільсько-господарське виробництво. У ньому створюється той додатковий продукт (перевищення виробленого продукту над спожитим), за рахунок якого й утворюється багатство нації. Промисловість — «безплідна сфера», оскільки лише вона переробляє продукти землеробства
Класична політекономія, XVII–XVIII ст.	В. Петті («Трактат про податки та збори», 1662 р.), А. Сміт («Дослідження про причини та природу багатства народів», 1776 р.),	Джерело багатства суспільства — праця у сфері матеріального виробництва, результати якого (вироблені товари) становлять багатство нації. Ринок і конкуренція без втручання держави створюють найбільш сприятливі умови для розвитку виробництва

Теоретична школа	Представники	Основні положення
	Д. Ріккардо («Начала політичної економії», 1817 р.)	В умовах ринку люди керуються власними інтересами («економічна людина»), власними цілями, але, спрямовані «невидимою рукою», сприяють реалізації інтересів інших людей і суспільства в цілому. Під «невидимою рукою» А. Сміт розумів стихійну дію об'єктивних економічних законів
Марксистська політекономія, середина XIX ст.	К. Маркс («Капітал», 1867 р.), Ф. Енгельс	Продукт створюється працею найманого робітника, а присвоюється власником капіталу, що є експлуатацією та соціальною несправедливістю. Позбутися експлуатації робочий клас може лише в результаті соціалістичної революції, ліквідації приватної власності й заміни її на суспільну. Ринок слід замінити планом; економічним життям суспільства має керувати держава
Маржиналізм (від лат. <i>margo</i> — «край», «межа»), XIX ст.	В. Джевонс, К. Менгер, Л. Вальрас, Е. Бем-Баверк	Предмет вивчення економіки — поведінка окремих суб'єктів, залучених до господарських відносин. Останні у своїй діяльності керуються власними, суб'єктивними оцінками вигід та витрат, що виникають у процесі економічної діяльності. Маржиналісти ввели в практику економічного аналізу концепцію граничних величин, які широко використовуються в сучасних економічних теоріях
Неокласичний напрям, кінець XIX ст.	А. Маршалл («Принципи економічної науки», 1890 р.)	А. Маршалл розробив сучасну теорію ринку. Він проаналізував механізм ринкового ціноутворення, взаємодію попиту та пропозиції, вплив різних факторів на попит і пропозицію

Теоретична школа	Представники	Основні положення
Інституціоналізм, початок ХХ ст.	Т. Веблен («Теорія бездіяльного класу», 1899 р.), Дж. Коммонс, В. Мітчелл, Д. Гелбрейт («Нове індустріальне суспільство», 1961р.)	Розглядають економіку як систему, у якій відносини між панівними суб'єктами визначаються не лише економічними, але й позаекономічними факторами. Поняття «інститут» трактується дуже широко: і як держава, корпорація та профспілки, і як конкуренція, монополія, податки, і як сталий спосіб мислення, і як юридичні норми
Кейнсіанство, ХХ ст.	Дж. М. Кейнс («Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей», 1936 р.)	Такі негативні економічні явища, як кризи, інфляція, безробіття, монополізація, внутрішньо притаманні ринку, і хоча ринковий механізм може самостійно впоратися з цими явищами, втрати суспільства при цьому можуть бути значними. Для їх мінімізації необхідне державне втручання. Дж. М. Кейнс обґрунтував необхідність, форми, методи державного регулювання економіки, створивши теорію змішаної економіки
Монетаризм, ХХ ст.	М. Фрідмен («Кількісна теорія грошей», 1956 р.)	Між темпами розвитку економіки й динамікою кількості грошей в обігу існує певний зв'язок. Держава, яка має прерогативу випуску грошей в обіг, може впливати на темпи економічного розвитку, безробіття, рівень цін, регулюючи кількість грошей в обігу
Неокласичний синтез, ХХ ст.	П. Самуельсон («Економіка», 1948 р.)	Самоналагодження ринку має доповнюватися обережним державним регулюванням. У реальній економіці важливо досягати оптимального співвідношення стихійних сил ринку і свідомого регулювання, не допускаючи надмірності останнього й руйнування ринкових стимулів